

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Олександр ГОЛОВКО

“ 30 вересня 2022 р.”

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації».

вид дисципліни за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“30” серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: викладач кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки **Тимур АНДРІЄВСЬКИЙ**

Програму схвалено на засіданні кафедриміжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “26” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри _

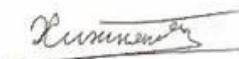
(підпис)

Людмила НОВІКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»

(підпис)

Олександр Хижняк

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “29” серпня 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА - БЕРЕНДА

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Інформаційна безпека держави» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **бакалавра** зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітня програма «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: підвищення та закріплення розуміння ролі інформаційної безпеки як складової інформаційної політики на міжнародному, національному та локальному рівнях, формування стійкого розуміння взаємозалежності політики та інформаційного середовища, підвищення інформаційної грамотності та розуміння ролі медіа в політиці, форм комунікації (пропаганда, політична реклама, новини), формування навичок критичного мислення, аналізу дискурсу, формування стійкості проти фейкових новин, дезінформації та пропаганди. Предметом вивчення є закономірності, технології та сфери функціонування інформаційної безпеки у сучасному світі та в Україні.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

ознайомлення здобувачів із основними напрямками і способами діяльності держави з одержання, використання, поширення та зберігання інформації; вивчення основних термінів та теоретичних моделей впливу інформаційної сфери на політику; надання знань про політику за умов інформаційного суспільства, вивчення феноменів реалізації інформаційної безпеки в умовах глобалізації та інформатизації; ознайомлення із роллю інформаційної безпеки в соціо-гуманітарній сфері; висвітлення взаємозв'язку інформаційної безпеки із сектором культурних та креативних індустрій; розкриття основних аспектів реалізації інформаційної безпеки в умовах гібридної війни та повномасштабної агресії РФ; формування критичного мислення, медіаграмотності, інтелектуальна протидія пропаганді.

Формування загальних компетентностей:

- **ЗК4.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

- **ЗК9.** Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;

- **ЗК12.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

Формування спеціальних компетентностей:

- **СК2.** Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

- **СК3.** Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

- **СК14.** Розуміння основ та особливостей захисту національного інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки держави.

- **СК18.** Розуміння сутності та специфіки міжнародної інформаційної діяльності.

- **СК19.** Розуміння основ та особливостей забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-й
Семестр	
5-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

знання основних понять, принципів та напрямів реалізації інформаційної політики суб'єктами міжнародних відносин; вміння орієнтуватися в чинній нормативно-правовій базі, що регулює інформаційні правовідносини та інформаційну безпеку на державному та міжнародному рівнях; розуміння принципів функціонування ЗМІ, взаємовідносин владних структур і медіа-інституцій; знання системи органів, що здійснюють або беруть участь в реалізації інформаційної безпеки; вміння розрізняти прийоми маніпуляцій громадською думкою та виявляти засоби пропаганди, агітації та реклами; навички моніторингу та контент-аналіз ЗМІ, критичного аналізу медійного порядку денного, міфів, стереотипів; навички протидії фейкам та дезінформації.

Програмні результати навчання:

- **РН02.** Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів;
- **РН10.** Знати сутність, специфіку та особливості міжнародної інформаційної діяльності;
- **РН11.** Знати основи та особливості забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ПОЛІТИКИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Тема 1. Інформаційне суспільство. Інформація як основа інформаційного суспільства.

Інформаційне суспільство: етапи формування та ознаки. Інформація як основа інформаційного суспільства: поняття, ознаки та види. Соціальна інформація. Поняття та класифікація інформаційних ресурсів у сфері публічного адміністрування

Тема 2. Політико-правові засади одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

Засадничі принципи права в інформаційній сфері. Свобода слова та свобода поширення інформації. Міжнародні та національні гарантії забезпечення прав. Обмеження інформації та політичні режими.

Право на інформацію як фундаментальне право людини і громадянина, як засіб забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів публічного адміністрування. Поняття публічної інформації та підстави для її класифікації. Способи доступу громадян до публічної інформації. Контроль за забезпеченням права на інформацію.

Тема 3. Інформаційна політика та інформаційні відносини.

Поняття державної інформаційної політики. Місце державної інформаційної політики в системі зовнішньої та внутрішньої політики держави. Інформаційні відносини, суб'єкти та об'єкти інформаційних відносин. Основні завдання та головні напрями та способи державної інформаційної політики. Національна інформаційна політика України. Регіональні особливості інформаційної політики. Інформаційна політика країн світу.

Тема 4. Теоретичні засади інформаційної безпеки. Інформаційні війни.

Поняття та види інформаційної безпеки. Сучасні інформаційні загрози. Глобальні та національні виклики.

Основні поняття: «інформаційна війна», «інформаційне протиборство», «інформаційний вплив», «ідеологічна боротьба», «психологічна війна», «пропаганда», «кібервійна», «мережева війна». Характеристики інформаційної війни. Об'єкти інформаційної війни: інформаційні системи, інформаційні процеси, масова свідомість, громадська думка, індивідуальна свідомість. Наступальні і оборонні інформаційні війни. Види інформаційної зброї і способи його застосування. Особливості застосування інформаційної зброї. Засоби впливу в інформаційних війнах: психотронна зброя, Інтернет, хакери, блогери, відеоігри, інформаційний тероризм у всесвітній глобальній мережі, засоби масової інформації. Поняття бойового нарративу.

Тема 5. Російсько-українська війна. Інформаційна безпека України в умовах гібридної війни 2014-2022. Інформаційна безпека в умовах повномасштабної російської агресії.

Поняття гібридної війни. Особливості проявів гібридної війни та її вплив на політику держави. Причини та передумови російсько-українського конфлікту. Інформаційна політика України до і після 2014 року. Доктрина інформаційної безпеки України.

Фейки, дезінформація, пропаганда. Імідж України та російські нарративи з дискредитації образу України на міжнародній арені. Головні нарративи та меседжі російських інформаційних операцій проти України.

Інформаційна безпека в умовах повномасштабної агресії. Обіг інформації в умовах воєнного стану. Цензура. Марафон «Єдині новини». Інформаційно-психологічні операції. «Привид Києва», меми про Чернобаївку: міфи чи фейки?

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Тема 6. Організаційно-правові основи обігу масової інформації та діяльності ЗМІ

Поняття масової інформації та правові засади її обігу. Статус журналіста. Принципи, порядок та форми діяльності ЗМІ. Механізм саморегуляції ЗМІ. Державний контроль у сфері обігу масової інформації.

Законодавство України у сфері ЗМІ. Права та обмеження ЗМІ в Україні. Відповідальність і захищеність журналістів. Авторське право та корпоративна етика журналіста. Суспільне мовлення та проблема роздержавлення медіа. Власники та кінцеві бенефіціари ЗМІ та їх вплив на редакційну політику.

Тема 7. Проблеми регулювання діяльності нових медіа в Україні

Інтернет-комунікації в Україні та світі. Соціальні мережі як платформи отримання інформації. Анонімні канали, чати та месенджери як механізми поширення фейків та дезінформації. Блогер: статус, етика, відповідальність. Формування громадської думки, боти та ботоферми, лідери думок та маніпуляції. YouTube канали як замітники телебачення. Нові медіа в умовах воєнного стану.

Тема 8. Організаційно-правові засади регулювання рекламної діяльності в Україні.

Поняття реклами, її вплив на свідомість та поведінку споживачів. Регулювання рекламної діяльності. Типові порушення законодавства про рекламу. Політична реклама. Соціальна реклама. Контроль у сфері рекламної діяльності.

Тема 9. Основні напрями протидії викликам у сфері інформаційної безпеки.

Система стратегічних та кризових комунікацій. Політична культура та культура комунікації. Стратегія інформаційної безпеки України. Протидія дезінформації, маніпулятивній інформації, а також інформаційним операціям та атакам іноземних країн. Санкції проти російських та проросійських медіа, соціальних мереж, інтернет-ресурсів: правові підстави, правомірність. Інформаційна реінтеграція мешканців тимчасово окупованих територій до загальноукраїнського інформаційного простору.

Забезпечення розвитку української культури та формування загальнонаціональної ідентичності. Мовна політика. Вплив сектору культурних та креативних індустрій на інформаційну політику держави. Розвиток позитивного іміджу України та українців, інформаційне сприяння просуванню інтересів держави у світі. М'яка сила.

Медіакультура та медіаграмотність: проблематика еволюційного шляху, кроки держави з підвищення медіаграмотності населення та ініціативи громадянського суспільства.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин
----------------------	-----------------

1	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Інформаційна безпека як складова політики в сучасному світі												
Тема 1. Інформаційне суспільство. Інформація як основа інформаційного суспільства.	10	2	2			6						
Тема 2. Політико-правові засади одержання, використання, поширення та зберігання інформації	14	4	4			6						
Тема 3. Інформаційна політика та інформаційні відносини.	10	2	2			6						
Тема 4. Теоретичні засади інформаційної безпеки. Інформаційні війни.	14	4	4			6						
Тема 5. Російсько-українська війна. Інформаційна безпека України в умовах гібридної війни 2014-2022. Інформаційна безпека в умовах повномасштабної російської агресії.	20	6	6			8						
Разом за розділом 1	68	18	18			32						
Розділ 2. Особливості здійснення інформаційної політики в Україні												
Тема 6. Організаційно-правові основи обігу масової інформації та діяльності ЗМІ	14	4	4			6						
Тема 7. Проблеми регулювання діяльності нових медіа в Україні	10	2	2			6						

Тема 8. Організаційно-правові засади регулювання рекламної діяльності в Україні.	8	2	2			4					
Тема 9. Основні напрями протидії викликам у сфері інформаційної безпеки.	20	6	6			8					
Разом за розділом 2	52	14	14			24					
Усього годин	120	32	32			56					

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Інформаційне суспільство. Інформація як основа інформаційного суспільства.	2
2	Тема 2. Політико-правові засади одержання, використання, поширення та зберігання інформації.	4
3	Тема 3. Інформаційна політика та інформаційні відносини.	2
4	Тема 4. Теоретичні засади інформаційної безпеки. Інформаційні війни.	4
5	Тема 5. Російсько-українська війна. Інформаційна безпека України в умовах гібридної війни 2014-2022. Інформаційна безпека в умовах повномасштабної російської агресії.	6
6	Тема 6. Організаційно-правові основи обігу масової інформації та діяльності ЗМІ.	4
7	Тема 7. Проблеми регулювання діяльності нових медіа в Україні.	2
8	Тема 8. Організаційно-правові засади регулювання рекламної діяльності в Україні.	2
9	Тема 9. Основні напрями протидії викликам у сфері інформаційної безпеки.	6
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема 1. Інформаційне суспільство. Інформація як основа інформаційного суспільства. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> зробити порівняльну характеристику аграрного, індустріального та інформаційного суспільств. Відповісти на питання, чому сучасне суспільство	6

	називають «суспільством знань» і яку роль відіграють знання у відносинах.	
2	Тема 2. Політико-правові засади одержання, використання, поширення та зберігання інформації. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> дослідити гарантії дотримання прав на свободу слова та на свободу вільного отримання і поширення інформації в різних державах світу. Підготуватися до дебатів – «що для мене свобода слова і чи можна її обмежити?».	6
3	Тема 3. Інформаційна політика та інформаційні відносини. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей.	6
4	Тема 4. Теоретичні засади інформаційної безпеки. Інформаційні війни. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> дослідити положення Доктрини інформаційної безпеки України. Висловити власну думку стосовно того, наскільки ця Доктрина відповідає вимогам часу.	6
5	Тема 5. Російсько-українська війна. Інформаційна безпека України в умовах гібридної війни 2014-2022. Інформаційна безпека в умовах повномасштабної російської агресії. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> дослідити прецеденти російських інформаційних операцій проти України з 2014 року. Проаналізувати одну конкретну операцію, яка на думку здобувача є найбільш вдалою або найбільш провальною тощо, навести аргументи.	8
6	Тема 6. Організаційно-правові основи обігу масової інформації та діяльності ЗМІ. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> проаналізувати редакційну політику та контент одного загальнонаціонального телеканалу (інформаційного, розважального тощо). Навести приклади маніпуляцій та порушення журналістської етики за наявності.	6
7	Тема 7. Проблеми регулювання діяльності нових медіа в Україні. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> проаналізувати власну стрічку новин у соціальних мережах. Вказати, на які інформаційні ресурси користувач підписан, чи всі ці ресурси дотримуються правил. Якщо користувач підписан на анонімні Телеграм-канали - аргументувати, чому цей контент йому цікавий.	6
8	Тема 8. Організаційно-правові засади регулювання рекламної діяльності в Україні. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання	4

	розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> показати іншим свою улюблену соціальну рекламу.	
9	Тема 9. Основні напрями протидії викликам у сфері інформаційної безпеки. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. Додатково: підготуватися до дебатів на теми: «Заборона проросійських медіа: pro et contra», «Медіаграмотність та медіагігієна: працює чи утопія?».	8
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

7. Методи навчання

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
РН02. Знати та розуміти природу та динаміку міжнародної безпеки, розуміти особливості її забезпечення на глобальному, регіональному та національному рівні, знати природу та підходи до вирішення міжнародних та інтернаціоналізованих конфліктів.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота
РН10. Знати сутність, специфіку та особливості міжнародної інформаційної діяльності.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота
РН11. Знати основи та особливості забезпечення міжнародної інформаційної безпеки.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Інформаційна безпека держави» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів здобувачів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення поточної оцінки, і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння окремих розділів (проміжний контроль) – на семінарських підсумкових заняттях або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань.

Поточний контроль є складовою організації освітнього процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремих розділ включає семінарські заняття та завдання для самостійної роботи тощо. Поточна підсумкова оцінка – це сума балів, отриманих здобувачами за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, поточного контролю. Сума балів, які здобувач денної форми навчання може набрати за модульними контролями, дорівнює 60. Розрахункова шкала для оцінювання роботи здобувачів на семінарських заняттях:

Критерії оцінювання роботи протягом семестру

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Усне опитування / навчальна дискусія за питаннями практичного заняття	Висока активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, уміння робити висновки	2
	Активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, уміння робити висновки, але здобувач припустився окремих помилок.	1
Тестування за питаннями практичного заняття	За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу з однією правильною відповіддю. Правильна відповідь на 1 питання оцінюється в 0,1 бала.	0,1–1
Навчальна дискусія за результатами аналізу науковою статтею / міжнародними правовими актами	Висока активність здобувача на практичному занятті, демонстрація ознайомлення із запропонованим матеріалом, уміння мислити аналітично, формувати та виражати своє ставлення до предмета дискусії, робити висновки.	2
	Активність здобувача на практичному занятті, демонстрація ознайомлення із запропонованим матеріалом, уміння мислити аналітично, формувати та виражати своє ставлення до предмета дискусії, робити висновки, але здобувач припустився окремих помилок.	1
Підготовка та захист презентацій доповідей	Змістовна відповідність презентації доповіді запропонованій темі та її повне розкриття, формальна відповідність методичним рекомендаціям до підготовки презентацій доповідей. демонстрація засвоєння знань програмного матеріалу та	2

	умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті презентації доповіді, вміння робити висновки, обґрунтовувати власну позицію.	
	Змістовна відповідність презентації доповіді запропонованій темі та її розкриття, окремі вади формальної відповідності методичним рекомендаціям до підготовки презентацій доповідей демонстрація засвоєння знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті презентації доповіді, вміння робити висновки.	1
Перевірка складання логіко-структурної схеми	Відповідність схеми запропонованій темі, повнота використання матеріалу за темою схеми, наявність логіко-структурних зв'язків між елементами схеми, демонстрація засвоєння знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати.	1
Виконання та захист творчого завдання (есе)	Змістовна відповідність есе обраній темі та її повне розкриття, формальна відповідність методичним рекомендаціям до підготовки есе демонстрація систематизованих та глибоких знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті есе, вміння грамотно інтерпретувати одержані результати на рівні творчого використання, вміння робити висновки, демонстрація ознайомлення із запропонованими джерелами.	3
	Змістовна відповідність есе обраній темі та її розкриття, окремі несуттєві вади формальної відповідності методичним рекомендаціям до підготовки есе демонстрація систематизованих знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті есе, вміння грамотно інтерпретувати одержані результати на рівні творчого використання, вміння робити висновки, демонстрація ознайомлення із окремими запропонованими джерелами.	2
	Змістовна відповідність есе обраній темі та її неповне розкриття, окремі суттєві вади формальної відповідності методичним рекомендаціям до підготовки есе демонстрація знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті есе, вміння інтерпретувати одержані результати на рівні творчого використання, вміння робити висновки, демонстрація ознайомлення із окремими запропонованими джерелами.	1
Перевірка групової роботи з підготовки питань до колоквіуму	Демонстрація систематизованих та глибоких знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при підготовці питань для колоквіуму, демонстрація ознайомлення та роботи із запропонованими джерелами, творчий підхід до підготовки питань.	2
	Демонстрація базових знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при підготовці питань для колоквіуму, демонстрація ознайомлення та роботи з окремими запропонованими джерелами.	1

Колоквіум	Висока активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, уміння робити висновки.	3
	Активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із більшістю запропонованих джерел, уміння робити висновки, але здобувач припустився окремих несуттєвих помилок.	2
	Активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння матеріалу навчальної дисципліни, ознайомлення із окремими запропонованими джерелами, уміння робити висновки, але здобувач припустився окремих суттєвих помилок.	1
	Обрана тема контрольної роботи повністю не відповідає її змісту; матеріал неякісно структурований або взагалі неструктурований; здобувач не використовував творчий підхід до вирішення суті поставленого проблемного питання; відсутні самостійні висновки за результатами виконання контрольної роботи; робота здана викладачеві із запізненням або не здана; здобувачем використано менше п'яти літературних джерел, не використані новітні наукові публікації та іноземні публікації; список використаних джерел оформлений із значними помилками або відсутній; мають місце порушення академічної доброчесності.	0-2
Підсумковий контроль	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	35-40
	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	29-34
	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.	18-28
	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.	10-17
	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.	0-9

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання екзамену кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Здобувачі, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

9. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (семестр, рік), які здобувач отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи здобувача. Оцінка успішності здобувача є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									Екзамен	Сума	
Розділ 1					Розділ 2				Разом	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
6	6	6	6	6	6	6	6	12	60		

T1, T2 ... – теми розділів.

За підсумками поточного та підсумкового контролю здобувач може набрати від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. (Дез)інформація / Г. Почепцов. / Під заг.ред. Н. Лигачової, Г. Петренка, М. Олійник. Бібліотека ГО «Детектор медіа». К. : ПАЛИВОДА А. В., 2019. 248 с.
2. Абетка медіа / За загал. ред. В. Ф. Іванов; Переклад з нім. В. Климченка. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. 177 с.
3. Галлін Д., Манчіні П. Сучасні медіасистеми: три моделі відносин ЗМІ та політики. К.: Наука, 2008. 320 с.

4. Гресько О. В. Міжнародна журналістика в контексті глобальних суспільних трансформацій. К., 2014. 213 с.
5. Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження / за ред. В.Л. Оссовського. К.: Стилос, 2011. 168 с.
6. Діпфейк та дезінформація : практ. посіб. / Агнешка М. Вальорска ; пер. з нім. В. Олійника. К. : Академія української преси ; Центр Вільної Преси, 2020. 36 с.
7. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. К., 2017. Частина 1: Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування та електронної демократії / В.Я. Малиновський, Н.В. Грицяк, А.І. Семенченко. К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. 70 с.
8. Закон України “Про інформацію” від 02.10.1992 № 2657-ХІІ // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
9. Іванова В. Ф., Волошенюк О. В.. К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. 319 с.
10. Кібербезпека: світові тенденції та виклики для України / Д. Дубов, В. Ожеван. К.: НІСД, 2018. 30 с.
11. Магда Є. Гібрида війна. Вжити і перемогти. Київ: Віват, 2015. 304 с..
12. Матвієнко О.В. Основи інформаційного менеджменту: Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 128 с.
13. Медіаграмотність: Підручник / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу/ Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред.
14. Передумови становлення інформаційного суспільства в Україні / О. Б. Баховець, Т. О. Грінченко, К. Д. Гуляєв [та ін.] ; за ред. С. О. К.: Азимут-Україна, 2015. 287 с.
15. Почепцов Г. Г. Теорія комунікацій. К.: Київ. ун-т, 2009. 238 с.
16. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Вид. 2-ге, допов. Київ : Києво-Могилян. акад., 2016. 502 с.
17. Почепцов, Г. Виртуальные войны. Фейки. Харьков : Фолио, 2019. 506 с
18. Почепцов Г. Інформаційна політика: навчальний посібник. 2-ге вид. К.: Знання, 2008. 663 с.
19. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>.
20. Про кінематографію : Закон України від 13.01.1998 р. № 9/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-%D0%B2%D1%80#Text>.
21. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
22. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № №392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
23. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» : Указ Президента України від 15.05.2017 р. № 133/2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1332017-21850>.
24. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» : Указ Президента України від 25.02.2017 р. № 47/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>.
25. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#Text>.
26. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. П. Горбуліна. Національний інститут стратегічних досліджень. К.: НІСД, 2018. 496 с. <http://resource.history.org.ua/item/0013707>
27. Штротмайер Г. Політика і мас-медіа; [пер. з нім. А. Орган]. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 303 с.

Допоміжна література

1. Carothers Th., Brown F. Z. Revitalizing Democracy Internationally. Carnegie Endowment for International Peace. Sept. 2020. Issue 1. URL: <https://carnegieendowment.org/2020/09/09/revitalizingdemocracy-internationally-pub-82502>
2. European Committee on Democracy and Governance and COVID-19', Council of Europe, retrieved 22 May 2020. URL: <https://www.coe.int/en/web/good-governance/cddg-and-covid>
3. Gaps and Overlaps: Navigating through contested German-Russian-Ukrainian narratives (2020). Albers G., Akopov S., Bidenko Yu., Chiniris E. Inmedio peace consult gGmbH. URL: https://www.inmedio.de/sites/default/files/gaps_and_overlaps_0.pdf
4. Global digital report. We are Social. 2018. URL: <https://digitalreport.wearesocial.com/>
5. Брендінг держави: виклики та перспективи: Аналітична доповідь. К., НІСД, 2019. 13 с.
6. Габермас Юрген. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство пер. з нім. А. Онишко; под. ред. М. Прихода. Львів.: Літорис, 2000. 317 с.
7. Демчук П. Обережно, політичні міфи! : [філософсько-політологічний трактат]. К.: Молодь, 2006. 204 с.
8. Електронна демократія: сподівання та проблеми / пер. з англ. : С. Соколик ; уклад. : Д. Кедді. К.: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2018. 164 с.
9. Ефективна комунікація між державною службою та засобами масової інформації / Пер. з англійської Л. Б. Магдюк, О. М. Рудік. Дніпро: Центр економічної освіти, 2020. 68 с.
10. Інформаційне суспільство в Україні: глобальні виклики та національні можливості: аналіт. доп. / Д. В. Дубов, О. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк. К. : НІСД. 2015. 64 с.
11. Кара-Мурза С.Г. Манипуляция сознанием : [навч. посіб.]. 2-ге вид. К.: Оріяни, 2006. 528 с.
12. Ковалевський В. Теоретико-методологічні засади розвитку політичних комунікацій в Україні. Світоглядно-теоретичний вимір сучасної української політики. К.: ІПіЕНД імені І.Ф.Кураса НАН України, 2010. С. 145–159.
13. Ленуар Р. Соціальна влада публічних виступів. «Часопис «І». 2004. № 32. Режим доступу до журн. : <http://www.ji.lviv.ua/n32texts/lenoir.htm>
14. Моделі політичної комунікації: політичні партії та громадянське суспільство / Ю. Тищенко, П. Байор, М. Товт, С. Горобчишина ; УНЦПД. К. : Агентство "Україна", 2020. 148 с.
15. На шляху до «розумного суспільства»: інформаційні технології як фактор суспільних перетворень в Україні. К.: НІСД, 2017. 25 с. <http://www.niss.gov.ua/articles/593/>
16. Оптимізація структури керівних документів державної політики (на прикладі інформаційної сфери). К.: НІСД, 2015. 46 с.
17. Політика: взаємодія реальності і міфу [монографія]. Ред. Ю. Ж. Шайгородський. К.: Знання України, 2009. 400 с.
18. Почепцов Г. Как создаются иллюзии: тоталитарное счастье. Дектор.Медиа. 31.07.2016. URL: <https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/17116/2016-07-31-kak-sozdayutsya-illyuzii-totalitarnoe-schaste/>.
19. Почепцов Г. Как человека эпохи возрождения постепенно заменили на человека эпохи сериалов. Rezonans. 27.05.2020. URL: <https://rezonans.kz/kak-cheloveka-epohi-vozrozhdeniya-zamenili/>
20. Почепцов Г. Наш мир построен эмоциональными войнами. Часть 1. Rezonans. 11.08.2020. URL: <https://rezonans.kz/nash-mir-postroyen-emocionalnyimi-voynami-chast1/>
21. Почепцов Г. От войн информационных к войнам виртуальным: покой нам только снится. Академия Української Преси. 11.02.2020. URL: <https://www.aup.com.ua/ot-voyn-informacionnykh-k-voynam-virtu/>
22. Почепцов Г. Пропаганда 2.0. Х.: Фоліо, 2018. 786 с.

23. Про схвалення Концепції проекту Закону України „Про основні засади державної комунікативної політики” : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 85-р від 13.01.2018 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=85-2010-%F0&new=110>

24. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії. Київ: Наш формат. 2019. 608 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Офіційні сайти органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні

<https://www.president.gov.ua/> Президент України
www.rada.gov.ua Верховна Рада України
<https://www.kmu.gov.ua/> Кабінет Міністрів України
<https://www.mil.gov.ua/> Міністерство оборони України
<https://thedigital.gov.ua/> Міністерство цифрової трансформації України
<https://mkip.gov.ua/> Міністерство культури та інформаційної політики
<https://www.rnbo.gov.ua/> Рада національної безпеки та оборони України
www.niss.gov.ua Національний інститут стратегічних досліджень
<https://spravdi.gov.ua/> Центр стратегічних комунікацій
<https://sprotyv.mod.gov.ua/> Центр національного супротиву

Освітні, аналітичні та методичні ресурси неурядових організацій з питань медіаграмотності, медіаправа, реформування медіа та громадської думки

<http://ucmc.org.ua/uk/hybrid/> - Український кризовий медіацентр, група протидії гібридним загрозам
<https://www.kremlinwatch.eu/> - Європейський проект Kremlin Watch – аналіз мереж впливу РФ в ЄС
<https://www.stopfake.org> проєкт StopFake
<https://informnapalm.org/ua/> - ІнформНапалм
<https://euvsdisinfo.eu/ru/> - EUvsDisinfo

Офіційні сайти ЗМІ / Інтернет-ЗМІ

www.inter.ua - Офіційний сайт телеканалу “Інтер”
www.1plus1.tv - Офіційний сайт телеканалу “1+1”
www.ictv.ua - Офіційний сайт телеканалу ICTV
www.stb.ua - Офіційний сайт телеканалу СТБ
<https://suspilne.media/> - Суспільне
www.pravda.com.ua - сайт “Української правди”
<https://www.bbc.com/ukrainian> - BBC Україна

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі. Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Google Classroom в дистанційному курсі «Інформаційна безпека держави», режим доступу: <https://classroom.google.com/c/NTQ1MzUxMTE0ODg1?cjc=szsmjy7>

Додаток 1

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20_____/20_____ н. р.

Заступник декана _____ факультету з навчальної роботи

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Голова науково - методичної комісії _____ факультету

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.